

ענייניים תוכן

2.....	מבוא
3.....	פרק 1
3.....	זכויות האדם בתחום החינוך במשטר הבין לאומי
3.....	1.1 – רעיון זכויות האדם והתפתחותו
3.....	זכויות האדם
6.....	1.2
6.....	חינוך כנושא מרכזי בזכויות האדם
8.....	1.3 חינוך לקבוצות מיעוט לאומית
11.....	פרק 2: חינוך ערבי בישראל – הפרות זכויות אדם כלפי החינוך הערבי
11.....	פרק 2.1
11.....	אחוזי נשירה במגזר הערבי
13.....	פרק 2.2
13.....	זכאות נמוכה לערבים בבגרות תוך התייחסות באופן יחסי לשאר האוכלוסייה
15.....	פרק 2.3
15.....	נקודת הזינוק להשכלה הגבוהה של הערבים אינה שווה למגזר היהודי
17.....	פרק שלישי: חינוך ערבי בישראל: מצב קיים, סיבות ותוצאות של מצב החינוך במגזר הערבי
17.....	3.1 הקצאת תשתיות בחברה הערבית
18.....	3.2 מערכת חינוך נפרדת
20.....	לימודים בשפה הערבית ותכניות הלימודים
21.....	דיון וסיכום
22.....	ביבליוגרפיה

מבוא

מדינת ישראל הוכרזה בשנת 1948, והיא הוגדרה כבית הלאומי של העם היהודי. טרם ההכרזה והקמת מדינת ישראל, שטחי ארץ ישראל היו תחת השלטון הבריטי ורוב רובם של תושבי ארץ ישראל לפני שנת 1948 היו ערבים פלסטינים, עם הקמת המדינה מספר רב מאוד של הפלסטינים שחיו אז גורשו/ברחו מן הארץ ובמקומם שוכנו או הוקמו ערים וישובים עבריים שונים.

אבל נשאר בישראל מיעוט ערבי שנשאר לחיות תחת מדינת ישראל, מיעוט זה טען לאורך השנים לאפליה קיפוח והפרת זכויות האדם כלפיהם מצד מדינת ישראל. תושבי מדינת ישראל הערביים נהנו באופן טבעי מן הזכויות המגיעים לאזרחי המדינה כגון חינוך רווחה ועוד, אך הדבר לא נעשה בצורה שוויונית לעומת העם היהודי משום שעצם ההגדרה של מדינה יהודית טומנת בחובה בצורה מבנית הגדרה לא שוויונית. הזכות לשוויון בחינוך נפגעת בכך שמערכת החינוך הערבית סובלת מהזנחה והפליה תקציבית לעומת המגזר היהודי. וועדות מעקב וועדות שונות עשו ניסיונות שנועדו לבטל ולצמצם את הפער הזה אך הפער עדיין קיים. כמו כן המגזר הערבי זכה לאוטונומיה חינוכית והפרדה זו יצרה תנאים אחרים מאשר מערכת החינוך של המגזר היהודי.

אומות העולם (או"מ) הגדירו שהזכות לחינוך נמנית כאחת מזכויות האדם בהכרזה לעל באי העולם בדבר זכויות האדם של האו"מ משנת 1948. הזכות לחינוך היא זכות של כל אדם לקבל גישה לחינוך. כל אדם צריך לקבל את ההזדמנות המתאימה כדי שיהיה מסוגל לרכוש לעצמו השכלה וכדי שהוא יהיה מסוגל להבטיח את עתידו באמצעות היכולת שלו להצליח בלימודיו ולרכוש מקצוע מתאים לו ושתהיה לו נקודת זינוק שווה כמו כל תושבי מדינתו.

עבודה זו תבקש לבחון עד כמה נפגע זכויות האדם של המיעוט הערבי במדינת ישראל, כאשר מדד הבדיקה יהיה מצב החינוך במגזר הערבי לעומת המגזר היהודי. שאלת המחקר של העבודה תהיה:

עד כמה ישראל עומדת במחויבויות הבינ"ל שלה ביחס לזכות המיעוט הערבי לחינוך.

על מנת שאוכל לענות על שאלת המחקר אערוך את המבנה הבא. הפרק הראשון של העבודה יעסוק בנושא של זכויות האדם לפי החוק הבינלאומי. הפרק יעסוק בתיאור כללי של החוק ובהקשר של החוק מבחינת ההקשר החינוך. הפרק השני של העבודה יעסוק בנושא של חינוך ערבי בישראל – הפרות זכויות אדם כלפי החינוך הערבי. הפרק השלישי של העבודה יעסוק בנושא של חינוך ערבי בישראל: מצב קיים, סיבות ותוצאות של מצב החינוך במגזר הערבי.

פרק 1

זכויות האדם בתחום החינוך במשטר הבין לאומי

בפרק זה אדון בזכויות האדם במשטר הבינלאומי, ואתן דגש על זכויות החינוך במשטר הבינלאומי, אדון באמנות שונות, כמו האמנה למען זכויות הילד שהיא אמנה בינלאומית אשר שואפת לקבוע את הזכויות הפוליטיות של ילדים ובני נוער אשר אומצה בשנת 1989. או כמו האמנה הבינלאומית אשר אומצה בשנת 1956 ואשר קבעה את דבר הזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות. אמנה זו קובעת את הזכויות הפיזיות והרוחניות של אזרחים במדינות שונות. מבחינת נושא החינוך הפרק יבחן את אמנת זכויות הילד במערכת החינוך בישראל (תשע"א), אשר עוסקת בתנאים הדרושים לקיום של מערכת חינוך תקינה אשר תוכל לסייע לילדים לשמור על הזכויות שלהם. אמנה נוספת אשר תיבחן בפרק זה היא אמנת זכויות הילד בנושא מעורבות ילדים בסכסוכים מזוינים. אמנה זו תשלים את התמונה בנוגע לדרכים שבהם ניתן לשמור על הזכויות של הילדים גם במקרים של סכסוכים מזוינים או עימותים לאומיים¹.

אמנות אלו נועדו להגן על זכויות שונות של אזרחים בעולם, כדי להביא לכך שבשל תנאים מסוימים הם לא יודרו מהחברה ויהיה חוק אשר חייב את השלטונות לספק עבורם תנאים בסיסים בחינוך ובכלכלה. פרק זה יהיה בנוי כך שהוא ימפה את המשטר הבינלאומי, יעסוק בזכויות החינוך של בני מיעוטים ושל אחרים בחברה, יתייחס לאמנות אשר תוארו לעיל ואז יבחן מדוע ישראל מחויבת בנושא זה.

1.1 – רעיון זכויות האדם והתפתחותו

זכויות האדם

זכויות אדם הוא רעיון אשר פותח כחלק מהתורה הליברלית וההומניסטית אשר קובעת כי לכל אדם יש זכויות להן הוא זכאי מתוקף היותו אדם ומבלי שהדבר יהיה תלוי בדבר מה אחר. המושג נטבע לראשונה על ידי ג'ון לוק אשר עסק בנושא של זכויות טבעיות שהאדם יכול להגן עליהם במסגרת החיים בטבע. מרגע שהאדם נהיה חלק מהחברה לחברה אין זכות לפגוע בזכויות הללו שהוא זכאי להן גם אם הוא בחר להיות חלק מן החברה. אם כן זכויות אלו הם זכויות שיש לכל אדם שמאפשרות לו להיות חיים של חירות ושל חופש. זכויות אלו מבטיחות

¹ איילת וייסבלאי, פעולות ליישום האמנה הבין לאומית בדבר זכויות הילד. הוצאת מכון המידע והמחקר של הכנסת. 2010.